

Numerul 6

Oradea-mare 5/18 februarie 1906.

Anul XLII.

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Procesul perdut și totuș câștigat.

(Urmare.)

Foarte bine! — își zise Silvestru lungindu-se comod pe șezutul căptușit al cupeului. — Precum se vede, voi călători singur în comoditate deplină, nemolestat de nime.

Își scoase o țigară și desconsiderând afișul de pe ușa cupeului cu inscripțiunea „Pentru nefumători“, o aprinse. Putea face ce voia, de oare-ce eră singur în cupeu.

De odată se deschise ușa și Silvestru auzi glas profund al conducătorului:

— Poftește doamnă! Aici e loc gol.

Silvestru sări mânios, conturbat din comoditatea turcească.

— Oh, aici e fum de tutun — resonă un glas plăcut femeiesc; eu nu pot suportă fumul de tutun.

— Acest cupeu e rezervat pentru nefumători, — observă conducătorul, arătând cu mâna afișul de pe fereastra cupeului.

În atari împrejurări Silvestru eră necesitat să-și aleagă din doue: sau să se mute în alt cupeu, sau să renunțe la fumat.

Dama între acestea își puse piciorul pe treapta cupeului. Eră tinără, sveltă și îmbrăcată în doliu. Silvestru când îi văzu fața drăgălașă, își aruncă țigara cugetând că poate fumă ori-când, înse a nu uză de ocaziunea rară, să călătorească cu o damă atât de frumoasă, de dragul unei țigări, ar fi o mare prostie.

Ca om elegant ce eră, repede sări de a-i prestă acelea mici servicii cavaleriești, cu ajutorul cărora oamenii isteți sparg ghiata, cu care se încunjură de regulă damele tinere când stau față de cavaleri necunoscuți.

Silvestru luă din mâna damei micul pachetaș și-l așeză pe poliță.

— Mulțămesc!

Acest cuvântel însoțit de un zimbet ușor, care atât de bine i-se potrivea damei îmbrăcate în vestmântul tristeței și de o aplecare lină a capului frumos, fu remunerațiunea lui Silvestru.

Ușa cupeului se închise trântită cu zgomot de conducător, o flișcăire ascuțită și trenul se puse în mișcare.

Lui Silvestru-i sburau prin cap fel și fel de idei poetice, amăsurate situațiunei, cu cari voi să introducă conversațiunea. Cuvântul prim e totdeauna cel mai greu, celealalte urmează apoi cu ușorință unul după altul.

Și el fu atât de norocos, de nici nu trebui să pună cuvântul prim, căci după un restimp abia de câteva secunde dama frumoasă îi zise:

— Domnule! dta poate te vei fi supărat pe mine, că nu poți fumă. Crede-me înse, eu nu pot suportă fumul de tutun.

Își scoase batista parfumată și o duse la gură, se mai încercă apoi a tuși ca și când ar voi să dovedească că și puținul fum de tutun ce eră în cupeu o molestează.

— Pardonati-me doamnă, dar n'am știut că voi avea fericirea de a călători în societatea unei dame; n'am observat nici afișul, că acest cupeu e rezervat pentru nefumători. Credeți-me, că de-aș fi știut acestea, n'aș fi fost atât de negalant să infectez aerul cu fum de tutun.

Silvestru se duse la fereastra cupeului și o slobozi în jos.

— Aici în adevăr e fum — zise el. — Incât pentru supărarea, cu care me învinovațiți, că m'aș purtă față de dvoastră, ve pot asigură chiar despre contrarul. Eu nu-s fumător pasionat, fumez mai mult din datină rea, decât din plăcere; din aceasta cauză simțesc totdeauna un fel de recunoștință deobligătoare

față de acelea dame, cari nu pot suportă fumul de tutun, căci prin averiunea lor me fac și pe mine să uresc din ce în ce mai mult aceasta patimă bolnăvicioasă.

Le zise acestea din gură Silvestru, dar în suflul său avea de tot altă părere despre aceasta „patimă bolnăvicioasă“. Nici indienii din America nu fumau cu mai mare plăcere din pipele de pace, ca Silvestru țigările cele bune. Oamenii tineri se lasă a fi impresionați foarte ușor de o față drăgălașă de damă, și lucirea ochilor femeiești foarte ușor îi abate dela calea dreaptă a adevărului. Aceasta mică aberație în viața sarbădă, prozaică, se înferează cu nota minciunei; oamenii din cercurile mai fine înse își închid ochii și lasă aceasta mică greșală să scape sub scutul apărător al politeței.

Cunoștințele făcute în călătorie de regulă nu-s stătornice. Omul se prinde de vorbă cu vecinul său iacă numai așa din urât, din distracție, fără a se interesa de numele și starea persoanei cu care vorbește. Așa și Silvestru numai se trezi că face curte cu zel infocat damei frumoase.

Și câtă încredere arată dânsa față de el! În restimp de zece minute împărtași lui Silvestru o mare parte din năcazurile sale. Ii spuse că dânsa e o văduvă persecutată, atăcată cu proces de un om reu, care voește să-i răpească pe nedreptul averea, să o ruineze. Și legile noastre nici nu prea iau în apărare pe bietele văduve remase fără sprijin.

Cu toate că vorbiă mai mult cu ciudă decât cu jale, lui Silvestru i-se părû, că frumoasa sa ortacă de călătorie se luptă cu erumperea lacrimilor.

— În adevăr e lucru foarte nemilos a persecută cu nedreptul pe văduve, — zise Silvestru cu compătimire, neluând în socoteală că compătimirea sa izvoarește din farmecul simpatiei ce respândiă juna damă și nu din convicțiunea despre dreptatea cauzei sale.

— Ce le pasă lupilor răpitori și hienilor de dreptate! — exclamă văduva mâniașă. — Dar voi arată eu hienei mele calea adevărului, voi îmblânzi-o eu! Chiar azi am dus la avocatul meu un document, cu ajutorul căruia vom pune sub picioare pe vrăjmașul. Știu că se va disgustă de a mai porni procese cu nedreptul. Va avea ce plăti la spese de proces.

Dreptatea totdeauna iese învingătoare, doamna mea! — enunță Silvestru. — Cauza dtale va ieși triumfătoare.

Acum îi veni în minte lui Silvestru procesul său cu văduva Boieriu. Interesele sale erau identice cu ale frumoasei sale companioane de călătorie, căci nici el nu făcea altceva prin acest proces, decât își apăra dreptul său și proprietatea sa netăgăduită.

— Doamna mea! — zise deci cu căldura interesului comun. Eu sunt convins că dtai ai dreptate de a numi pe pârșul dtale lup răpitor și hienă; să nu cugeți înse, că toate văduvele au acest drept. Căci iată și eu sunt silit, în contra voinței mele, a purta proces cu o văduvă încăpăținată cu toate că eu m'aș putea numi omul cel mai pacinic din toată lumea.

— Și dtai te lupti cu procese? întrebă dama, vioi. —

— Durere, da! I-am oferit pace cu jertfe considerabile din partea mea; dar ea a refuzat-o. Ce să fac deci, să abziec de dreptul meu, de dragul păcii? —

— Numai lașii renunță la dreptul lor!

— Așa cuget și eu. Văduva, cu care stau eu în proces, n'are ca dtai simțul nobil al dreptății; ea e o babă caprițioasă, o harpiă încăpăținată, îmbătrânită lângă un bărbat sfădalnic care și-a petrecut toată viața în certe și procese.

— A avut deci dela cine să învețe apucături mârșave, — zise dama rizând. — Dar așa cred, că în persoana dtale și-a dat în fine de om.

— Avocatul meu m'a asigurat despre câștigarea procesului. Eu până acuma am fost omul cel mai conciliabil; față de atâta cerbicie încăpăținată înse nu știu ce voi face.

— Oamenii sumeți și îgmânfați nu-s demni de cruțare!

Locomotiva slobozi o flișcăitură ascuțită și trenul se oprî.

— În fine am ajuns acasă, zise dama jună și se întinse la poliță după pachetașul său.

(Finea va urmă)

Tit Chitul.

Elegie.

*Clătînă a jale vântul
Plopul dela geamul meu,
Fulgii de omăt mereu
Cad acoperind pământul.*

*Biată inimă pustie,
Suflete fără noroc,
Pleacă-te l-al soartei joc,
Toate-au fost așa să fie.*

*Clipele de mult trecute
De ceresc și sfânt amor
Spulberate-s și me dor
Amintirile pierdute.*

*Se apropie de mine
Chipu-i dulce și duios,
Plin de-un farmec dureros,
Cu privirile senine.*

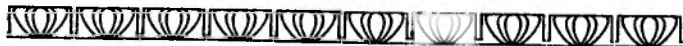
*Palidă și visătoare
Ea la pieptul ei m'a strâns,
Renăscând amorul stâns,
Dintr'o lungă sărutare.*

*Nu e nimeni în odate,
Ușa nu s'a descuiat,
Ochiul meu s'a înșelat —
Vârful plopului se 'ndoate.*

*Cu 'ntunerecul se luptă
Para lampei fumegând,
Clipa trece rând pe rând
După vremea ne'ntreruptă.*

*Nimeni, nimeni nu mă chiamă,
Singuratic, trist remân.
Lângă pașnicul teu sân
O singurătate ia-mă!*

Alesandru A. Naum.

Propuneri.

I.

M'a apucat așa ca din senin, un crâncen dor de lume, și găsind vremea tocmai potrivită, me înarmai cu toate celea prescrise de bonton pentru a fi validă o vizită. Plecai și bătui la ușa cunoscuților, ce mi-i puse soarta mai aproape. Aceștia, vezi bine, știau totdeauna ce se petrece la mine acasă, până și cele mai intime amănunte, ca: ce rămânea pe masă dela prânzuri și altele...

Stăpânul casei eră dus. Bagseamă și pe el îl lo-vise dorul de lume. In antișambră holbă ochii la mine o servitoare surprinsă cu roman în mână. In a doua chilie, doamna dădea copilașului de patru ani, instrucții despre menirea batistei. Eră foarte uluită, cu toate că pe dânsa cu nimic nu o surprinsesem. In a treia chilie nu am pus piciorul, să știu ce a fost și acolo.

Dau binețe. »Kistihand, sărut mâna doamnă dr!« (Precum se obicinuește la românii cu „șlif“.

Nu aștept respuns... „Și Ve urez an nou fericit!“

„Acuma în 5 ianuarie?“

„Da, acuma în 5 ianuarie! Cine garantează că nu e azi ziua de an nou la care-va popor în lume? Bunăoară la eschimoni!“

»Aluzie«?

„Doamne feri! Dar' vezi, dragă doamnă, așa-s eu cam „vițelos“. — Apoi anul acesta tot nou e și în 5 ianuarie și în 15 decembrie, până nu bate la ușe anul viitor“...

Copilașul, ce se jucă până atunci cu fusta ma-meii sale, se face atent la vorba mea:

„Și anul noaptea bate la ușe, ca tătucu?“

„Ba nu puile, că el vine să-ți aducă ție bon-boane, și tu dormi noaptea“.

Mama se făcū zăpăcită de întrebarea pruncuțului, și se îmbujoră așa de dragălaș cum numai nevestele știu, în vreme ce eu, surprins de naivitatea isteată a copilului, îl ademenii să vie la mine. Mititelul se arată foarte aplecat la preținie, de cum pomenisem bomboanele, dar' încă șovăia. Așteptă făgădueli mai concrete, și nu voiă să se apropie de mine cu una cu doue, ori cum îndulceam vorba. Se uită sfios, la mumă-sa, și vedeam că abia poate stăpâni puterea magnetică ce-i atrăgea degetul arătător către nas. Mamica umblă să me astâmpere: să las băețelul că-i foarte reu, e neascultător, nu poate de fel joi cu el, învață năra-vuri rele, că tată-so îl prea desmeardă și câte alte neplăceri familiare. Eu cu atât mai vârtos stărui pe lângă mititel, să-mi vie în brațe. Insfârșit, el se uită înc'odată fricos către mamica, apoi își dete bărbia în-nainte și îmi strigă ultimatul:

„Nu me duc, dacă nu-mi dai bonboane și un grițar“.

Mamica se cătrâni.

„Nu ți-e rușine țiganule, să ceri tu dela streini. Da nu ți-am spus eu că nu-i iertat să zici un cuvânt,

când nu te întreabă nime! Fuga du-te și cere iertare dela baci, pentru că ai vorbit așa de prost, că de nu...“

Și din ochii ei țisnau priviri, ce esprimeau tot-odată și multă ciudă, de ce-s și eu de față!

Cel cu pricina o tuli deauna la mine și-mi sări în grumaz, dar' nici de cum cu gândul de-a se rugă de iertare, ci fiindcă scosesem din buzunar, pe de jumătate, un cioc de hârtie cu bonboane. Iși repede mâna s'apuce dulcețurile. Vreau să me mai joc o leacă cu el: ascund prada în alt buzunar. Miticul se lasă cu peptul pe brațele mele și cotrobăește cu zor prin toate buzunarele după bonboane. O mână își vâre prin vestă și simțind ceva obiect acolo, îl zmulge cu triumf. Sunt „zwickerii“ mei. Mititelul se uită mirat la ei, apoi îl cuprinde năcaz adecă: „nu-i asta“, și îmi trânteste zwickerii pe pământ, de tot țanduri se fac.

La vederea aceasta și mamicii îi sare țandura. Inzădar me pun pentru prietinuțul meu, înzădar dau să o conving că mititeilor tocmai zbeguirea le șade bine, dânsa:

„Să-mi faci mie atâta rușine! O clipă liniștită să nu am de el, în viață. Dumnezeule, cât năcaz și amar te mîncă cu un copil reu, deși numai eu să nu am odichnă nici odată... Uuuui...“

Să lăsăm nițel cortina. Când se ridică din nou, pe scenă se prezintă tabloul acesta:

Mititelul stă ghemuit într'un ungher, după pat, și nu îndrăznește să plângă, cu toate că așa i-ar tihni să o poată face. In ochi îi sticlește o spaimă înțepe-nitoare, și dă întregii sale ființe o înfățișare de năuc. Eu îmi iau remas bun dela doamna casei, la care nu putusem ajunge maiinte, îmi scutur mâna zimbînd și către micul prizonier, doamna cere scuze pentru în-tâmplarea scandaloasă „dar așa-s copiii de azi, nu-i poți dresă de fel“. Incă un compliment, apoi închid ușa după mine, satisfăcut cu distracția de azi. Din-lăuntru străbate un plâns cu hohote înfundate, svon de pași cu grije, și cineva par'car țipă cu gura as-tupată: »sssss, că de te-aude...«

Am dat zor picioarelor.

(Are să urmeze.)

S. Dan.

Dor.

*Așă mi-e dor de multe ori
Deal dumbrăvilor frunziș,
De-a luncilor sfioase flori,
De cântece de seceriș.
Mi-e dor de hora dela sat,
Ce-o 'ncing surate și feciori,
Când mândru ardeleana bat
În zile mari de sărbători.
De tremurul de clopot, stâns,
Ce lin în sat coboară;
Mi-e dor și de-al bunichii plâns
La slujbe de 'ngropare...*

Dragomirna, 1905.

V. Loichiță.

Sclava.

De Maurițiu Jókai.

(Urmare.)

În clipita aceasta vocea lordului de odată și-a pierdut timbrul, și ca mușcat de șerpe a sărit sus, uitându-se buimăcit înaintea sa.

— Ce ai?...

— Aici e foc!

Athalia nu s'a mișcat din loc.

— Ai zis că îți arde inima.

— Nu... nu... e foc în castel! Li simt mirosul!

A strigat lordul, apoi a fugit la o fereastră, a dat la o parte perdelele groase, când apoi cu un răcnet de groază a șovăit înapoi. O priveliște înfiorătoare s'a înfățișat înaintea ochilor sei!

Văzduhul înnotă în lumină roșie; pe lângă fereastră crivețul alungă schintei de foc și fum înnăbușitor. Etagiul prim al castelului trebuie să fie în flăcări, și servitorii nu știu nimic.

Richard, în fuga lui la fereastră, a trântit masa, unde ardeau lumenele, care apoi toate s'au stâns. Acuma odaia eră luminată numai de lumina focului de afară.

Femeia încă șede pe scaun, unde a ascultat mărturisirile de dragoste ale lordului. Poate că a leșinat de groază.

Lordul Timple acuma nu-i dă nici o atenție. Castelul arde de-asupra capului său, servitorii dorm sub picioarele sale; viscolul infuriat dă putere mai mare focului; cine poate deci să gândească acuma la un om ce e în pericol de moarte? Dacă Athalia nu a leșinat, va fugi pe undeva; dacă înse a leșinat, atunci Dumnezeu să o ia sub scutul său ceresc.

Pe lordul îl frământă un singur gând: cum să scape diamantele cari prețuesc un milion!

Fără de a se mai interesa de Athalia, a luat lădița cu giuvaere și a pornit spre sicriul de fer, ca să o închidă acolo. Înainte de a face înse aceasta, un fior i-a trecut prin inimă: Nu e eschisă posibilitatea, că în urma căldurei mari, diamantele nici chiar în sicriul de fer, unde e aurul și hârțiile de valoare, să nu poată rezistă focului. De ce să rischeze, când le poate duce cu el? Lăduța e cam grea, în caz de pericol înse, omul devine tare.

Ținând cu amândouă mâinile lăduța, a început să fugă spre ușe.

Trebuia să treacă pe lângă scaunul, pe care și acuma șade Athalia. A privit-o. Femeia sta nemișcată. „Noapte bună“ a zis lordul și a fugit cu diamantele.

În fuga lui nebună, nu a văzut masa trântită jos; s'a împedecat de ea și și-a frânt u.i picior.

A voit să se ridice, dar nu a avut putere.

A fost cuprins de o groază de moarte.

Înaintea ușei coridorului secret e un dulap, care cu o mișcare ușoară se poate da la o parte. Un om cu piciorul frânt înse e incapabil și de aceasta.

Mai mult pe mâni a mers la dulap și a probat să-l miște de acolo. Sfortările lui înse au fost zădărnice, căci îi lipsiau puterile. Privirea i-a căzut pe piciorul frânt; a simțit dureri nebune; pe o clipită și-a pierdut rațiunea, și în durerile lui mari își strângea ochii și dinții.

Apoi desperat a răcni:

— Ajutor!

Geamurile ferestrelor se sfărâmau în mii de bucăți, focul se apropiă cu repeziune nebună, flăcările orbitoare au luminat odaia ca ziua.

— Ajutor! răcnește de nou bărbatul.

Servitorii și acuma dorm.

La strigătele lui desperate nici Athalia nu s'a mișcat din locul ei.

Lordul Timple, în desperarea sa, a mers până la Athalia, și a apucat-o de mâni, ca să se deștepte:

— Athalie! Athalie! Pentru numele lui Dumnezeu, deșteaptă-te!!

Respunsul Athaliei a fost liniștit, ca a acelorora ce se deșteaptă din somn, și voesc să nege aceasta.

— Eu nu dorm. Dta poți să urmezi cu mărturisirile de dragoste.

— Acoperișul arde asupra noastră!... Castelul e cuprins de flăcări!...

— Da. Eu am visat aceasta, ceea ce mi-a cauzat groază; m'am refugiat aici, și-am spus visul meu, și dta ai zis, că am visat și că me iubești.

— Privește numai! Flăcările focului străbat prin ferestri.

Athalia s'a ridicat de pe scaun, și liniștită a privit în jurul său.

— Atunci eu aceea am visat, că dta me iubești.

— Da, te iubesc Athalie, scapă-mi înse viața, căci altcum, amândoi perim aici! Eu nu pot să fac nimic, căci mi-e frânt piciorul. Pentru bunul Dumnezeu, nu sta la îndoială, căci castelul se surpă asupra noastră.

Athalia cu privirea rece se uită la lord, ce încă sta ghemuit la picioarele ei, ținându-i cu putere un capăt al hainei, ca și când aceasta ar fi unicul lui refugiu.

Ochii Athaliei au zis:

— Dacă și-aș lua haina din mâni, aici și-ai afla sfârșitul, creatură mizerabilă. Numai cenușe ar rămânea din tine, — din mine și rușinea mea. În neputința ta, cu o singură mână te-aș putea arunca la marginea prăpastiei, și apoi să rid până ce îi ajungi fundul. Nu e înse acesta sfârșitul ce și-am destinat. Tu trebuie să mai trăești, mult, ca să-ți ajungi sfârșitul — când apoi și după aceasta încă mai trebuie să trăești!

— Ce să fac? a întrebat Athalia cu voce severă.

— Trage la o parte dulapul acela...

La o mișcare a Athaliei dulapul s'a mișcat din loc, când s'a văzut ușa coridorului secret.

A mers la lord și i-a zis:

— Dă-mi mâna!

Richard cu bucurie de copil a întins Athaliei mâna.

L-a luat în brațe, întocmai cum ia o mamă pe copilul ei iubit.

Grinzile au început să se prăbușească de asupra lor.

Toată clipita e periculoasă.

— Am uitat diamantele! A strigat lordul Timple, aruncându-și privirile la lăduța cu giuvaere.

— Nu pot duce două sarcini. Dacă aș lua diamantele, atunci ar trebui să te las pe dta aici. Eu înse mai bucuroasă las diamantele.

Apoi cu pași repezi a coborât treptele.

O tyrolezã

Când Athalia și lordul au ajuns în liber, oame-
nii din locuințele economice au pornit în ajutorul
castelului, ca să localizeze focul.

Lordul îndată a fost dus la o căsuță de vânători.

Din fereastra acestei căsuțe se putea vedea icoana
infiorătoare a castelului.

Focul a ajuns la etagiul al doilea. Flacăările cu
furie eșiau pe ferestri; pe acoperiș au ramas numai
niște grinzi groase, cari una câte una, și cu zgomot
asurzitor, încă se prăbușiau în marea de flăcări, ca
să o mărească și mai mult. Focul a cuprins apoi e-
tagiul prim. Când a ajuns la iedera de care erau
învăluți pereții castelului, un vâl mare de foc, cu fla-
cări vânete, cu fum albastru de-odată a cuprins cas-
telul până la temelie.

Numai cenușe va rămânea din castel!

Une-ori crivețul infuriat sfâșie flăcările focului,
atunci ele deveniau mai mari, din ce în ce se ridicau
tot mai sus, apoi se lăsau jos, cuprinzând totul din
prejurul lor. Ardeau brazii, ardeau arinii, ardea iarba.
Din o fereastră s'a zărit un val de flăcări, cari odată
erau roșii, vânete, albe sau verzi. Poate, că acolo
au ars diamantele ce prețuesc un milion!

Lordul Timple a pierdut giuvaera de un milion,
a câștigat înse alta în locu-i, pe Athalia, care i-a salvat
viața.

Femeia aceasta, pe care el a răpit-o din brațele
iubitului ei, trimițându-l pe acesta la peire; femeia a-
ceasta, pe care el a ofenzat-o atât de adânc, pe care
a desconsiderat-o, a batjocorit-o, aflând plăcere în
durerile și suferințele ei nebune — femeia aceasta,
când a trebuit să aleagă între diamantele lui și între
el, ca pe cine să salveze, ea pe el l-a luat în brațe,
iar diamantele le-a lăsat pradă focului!

Apoi când el septămâni de zile a stat legat de
pat, sbuciumându-se în dureri mari, așteptând numai
ajutorul sacru al naturei, atunci femeia aceasta, care
ar fi trebuit să blasteme, să se infioreze de căsuța de
vânători, — ziua și noaptea a petrecut lângă patul
lui, l-a îngrijit cu dragoste; și în nopțile lungi i-a ce-
tit romane amuzante. Ea singură i-a ramas devotată
în singurătatea aceea atât de grozavă.

Pe lord, de multe ori l-a frământat un gând.
Gândul acesta a fost:

— „Femeia aceasta totuș me iubește!”

(Va urmá.)

Alex. Țințariu.

Mă 'ntreabă lumea.

*Mă 'ntreabă lumea, ce să-i spun?
Vrăjmași mai mulți să nu-mi adun: —
Aleasa-i una dintre fete,
Un inger blând, cu blonde plete.*

*Mi-e partea mea, ce am mai sfânt
Și dragă mi-i că n'am cuvânt.
Și dacă cereți să ve spui,
Ca ea frumoasă alta nu-i.*

*Obrajii albi, mica bărbie,
La desmerdări eterne 'mbie.*

*Albăstria ochi să-i tot mângâi,
Mi-s luminări la căpătâi.*

*Dar tot ce mintea mea o fură,
Podoaba ei e dulcea gură.
Păcat nu faci, ca să n'o cruți,
Și s'o cuprinzi și s'o săruți.*

*Iar sinul ei și-al ei mijloc
Te fac a o iubi cu foc.
Și când privesc ce lin i-e mersul,
Adoarme 'n mintea mea și versul*

G. Prut.

Convorbiri despre artă.

I. RENAȘTEREA.

Innaintea de a caracteriza renașterea, este nevoie
să arătăm ceea ce înțelegem prin *renaștere*.

Prin *renaștere* se înțelege perioada nouă în care
spiritul artistic greco-roman reînvie după ce a trecut
prin prisma creștinismului.

Caracterul artei greco-romane erá cultul naturei.
Elenii reproduceau natura dându-i o frumuseță ideală.
La ei chipul omenească devine icoana artei; statue cu
înfățișare omenească înlocuesc animalele pentru înfă-
țișarea zeităților. Aceste statue, concepute după chipul
și asemănarea omenească, au toate însușirile perfecte
ale unor ființe ce sunt departe de patimele omenești,
în care tot ce este urât, pământesc, supus pradei ani-
lor și atmosferei, e lăsat în colo, nefiind de loc ni-
merit acelor ființe care pe înălțimile Olimiului gustă
din pacea senină și liniștea sufletească*).

Sculpturile grece se deosebesc, precum se știe, prin
asă zisul *profil grec*, prin fruntea largă și prin liniș-
tea sufletească. Statueele romane au trăsuri mai puțin
ideale. Romanii imitau mai cu exactitate natura.

Este azi recunoscut că artistul aric își alege ca
subiect tot ce este mai frumos. Semitului puțin îi
pasă de oameni și pământ; el îi desprețuește și ima-
ginea lui sbură numai spre dumnezeire.

Artistul creștin seamănă la început cu cel semit,
nici el nu-și caută subiectele printre muritori, ci prin-
tre divinități; dânsul desprețuește pe om, desprețuește
natura, și sufletul lui locuește în lumea zeilor.

* * *

Renașterea, venind readuce pe artist iarăși prin-
tre oameni; gonește curentul semitic înlocuindu-l prin
cel aric.

Splendidă privire ne oferă renașterea artei italiene;
pe când bătrânul Leonardo da Vinci își sfârșie în
mod magistral cariera, ca și un austru care coboră
încet spre apus, ca și când n'ar fi pierdut nimic din
strălucirea razelor, pe când Gorgian, murind innainte
de timp, lăsă ca moștenire școala din Veneția strălu-
ciților sei elevi Țițian și Veroneza, măestrii cari par
a înmuia penelurile lor în valurile aurii ale soarelui.

*) M. B. Caloianu. — Idealul roman.

ce apune și în lumina argintată a sublimelor nopți luminate de luna Italiei, pe când Coregio ascuns într'un mic sat din Lombardia face să reinvieze arta greacă.

Doi genii supra-omenesți se nasc în Florența și Roma, în fața cărora ori ce istoric trebuie să se incline și să venerize opera acestor doi uriași cari domină și vor domina multă vreme încă arta modernă. Acești uriași sunt: Michel Angelo și Raphael.

În Angelo se poate vedea concentrată toată țăria geniului renașterii italiene.

Michel Angelo este îngerul întunecimilor divine, al norilor cari acopere muntele Sinai, iar Raphael este spiritul luminei divine al armoniei; este simbolul albei lumini de pe muntele Tabor.

* * *

Angelo, autorul statuei lui Moise, este pictorul transfigurației. Raphael, unește în operele sale pământul cu cerul; el este pictorul paradisiului, pictor al unui paradis unde în jurul lui Christ, vedem pe toți marii cugetători ai omenirii. Raphael în tabloul sfintei Fecioare, a rezumat tot geniul seu divin; în figura Fecioarei lui Raphael se găsește o expresie care a trecut prin multe faze, dela misterioasa zeiță dela Sais și până la madona lui Raphael, această fecioară este tipul realizat al femeii; în ea găsești frumuseța lui Venus amestecată cu înțelepciunea lui Pallas*)

Odată cu Cimabue, arta renașterii italiene începe să decadă; la mormântul lui Raphael, la poalele mormântului acestui divin geniu, Andrea del Sarto este ultimul ce se ridică și prin melancolia operelor lui, pare a prevesti că decadenta artelor italiene se apropie.

Dacă am arunca o privire asupra Italiei, asupra mișcării literaro-artistice din timpul renașterii din acea țară, am putea ușor vedea cauzele cari au influențat să se nască talente și geniiuri atât de variate.

Prima cauză este, fără îndoială, clima și configurația geografică.

Marea, cerul pururea senin, au influențat mult, foarte mult, asupra artei și literaturii.

Ca și la Grecii antici, la artiștii renașterii italiene, găsim acel amor sacru de natură.

Să luăm o pildă:

Joconda, faimosul tablou al lui Da Vinci, pe lângă figura femeii care e o copie exactă a femeii muritoare, putem vedea la spatele ei un superb peisagiu, o mare albastră și un cer senin.

Azi e bine stabilit că asupra artei și literaturii influențează mult și clima.

Să luăm de pildă pe un literat contemporan, pe dramaturgul suedez Heinrich Ibsen.

Cetind dramele lui, pare că se oglindește în ele ceața după fioroasele fiorduri.

* * *

Luăți de pildă, scrierile autorilor francezi sau italieni; luați pe Rabelais.

Cetindu-l veți vedea că se degagează din el ceva care respiră veselie.

Luăți tablourile germanului Holben, luați dramele lui Shakespeare și veți vedea că în ele domină acea tristețea caracteristică artistului dela Nord.

Artă nu este decât rezultatul firesc al mediului în care se desvoltă.

*) Pallas (Minerva) zeița înțelepciunii.

II. ROMANTISMUL.

Idealul în literatura romantică este gingaș, delicat și frumos. Idealul romantic este născut din iubire și tot ceea ce naște iubirea nu poate fi decât frumos. Dânsul e un fel de fericire caprițioasă, dar' mai întâi de toate foarte frumoasă. Spre mai multă pricepere a idealului romantic să esplicăm școala literară zisă romantică.

* * *

Ar fi o greșală să se creadă că romantismul este o revoluție literară, care izbucni odată cu scrierile lui Chateaubriand și ale d-nei de Stael. În istorie ca și în natură, sau ca în viața de toate zilele, nimic nu se produce în mod subit și care să nu poată fi explicat prin cauze mai mult sau mai puțin depărtate. Aceste cauze sunt adesea obscure și greu de studiat, dar cu toate acestea există după cum există.

Revoluția franceză este unul din acelea mari evenimente, cari au apărut în mod brusc și violent în istorie și pare a fi fost foarte puțin așteptată de către generațiile din 1789. Dar dacă vom studia mai profund această mândră mișcare, vom vedea foarte ușor că marea revoluție franceză a fost produsul unor cauze economice, sociale și politice.

Tot astfel este și cu romantismul: această școală literară este o renaștere literară, o mișcare literară preparată de mai înainte de evoluțiunea ideilor și de mersul progresiv al spiritelor către ceva nou, ceva care să poată produce o reacție în literatură.

Dacă ar fi să facem o istorie completă a școlii romantice și a originii acestei școale, ar trebui să ne urcăm mai sus, să studiem epoca predecesoare lui Chateaubriand și d-nei de Stael, să studiem literatura dintre anii 1700 și 1715 și să vorbim pe larg de Diderot, Rousseau sau de Bernadin de Sain-Pierre.

Dar prezentul studiu se mărginește numai la esplicarea școlii romantice, fără a cerceta cauzele*).

Literatura din veacul XVIII-lea este toată stăpânită de individualism; în veacul XVII literatura franceză este impersonală, intelectuală și rațională, adică condusă de raționamentul lui Descartes și Boileau. În veacul al XVIII-lea literatura devine foarte personală și fie-care scriitor își așterne în scrierile sale propria sa personalitate.

În scrierile din acel timp apar două ordine de teme literare nou: sentimentul naturii și expresiunea intensă a emoțiilor morale.

1) *Sentimentul naturii*. — Prin aceste cuvinte, zice Gustave Alais, se înțelege senzul adevărat al frumuseții lucrurilor exterioare al peisajelor cari ne înconjoară.

Acest înțeles foarte subtil eră aproape necunoscut de scriitorii veacului al XVII, afară de La Fontaine și de dna de Sevigné.

El este foarte desvoltat la Rousseau și la Bernadin de Saint Pierre; la acești frunțași se găsesc multe descrieri grandioase ale lumii exterioare, ei caută să facă o pictură plină de poezie, să pătrundă farmecul naturii: de aici se nascu pitorescul din stilul lor. De pildă, o foarte curioasă pagină din Diderot în care autorul operei „Fils naturel“ zugrăvește pe eroul seu Duval sub farmecul unui frumos spectacol al naturii.

*) Romantismul de Const. Al. Ionescu.

De almintrelea acești scriitori nu descriu pentru a descrie; dâșii vor să între în legătură cu ceea ce noi numim azi „sufletul misterios al lucrurilor“, ei asociază la natură toate evenimentele, toate emoțiunile morale ale vieții lor.

I. J. Rousseau în opera sa „La nouvelle Héloïse“ eroul sau Saint-Preux care străbate munții Valais, exprimă liniștea și pacea sufletului său, pace pe care superba națiune i-a dat-o.

În „Les rêveries du promeneur solitaire“. Rousseau zugrăvește starea de fericire ce i-au procurat reveriile sale.

Exemplele sunt multiple.

Poetul, cugetătorul și artistul sau chiar simplul om obișnuit să cugete, se poate pune în comunicare cu lucrurile exterioare.

Astfel se stabilește un fel de legătură reciprocă între om și între natură, și natură și om. Aceste sunt principalele trăsături ale romantismului.

II) *Emoțiunile sufleteste*. — Gustave Alais înțelege prin aceste cuvinte pasiunile și în special cele amoroase, bine înțeles și impresiunile imaginației, acele impresiuni melancolice. Cine și în special tinerii nu sunt aproape mereu sub impulsul pasiunilor de iubire și impresiilor melancolice, ce se succed într'una. Aceasta melancolie este nedespărțită în literatura modernă de pasiunile de iubire.

Pasiune și melancolie: iată două elemente esențiale care se găsesc pretutindeni în scrierile romantice.

Toate aceste emoțiuni sau impresiuni, dezvoltate foarte mult, impuse până la maximum, se învâluie sub o formă lirică.

Lirismul este expresiunea întinsă a eului nostru, al aceluși pasional.

Tipuri sentimentale, imaginative, pasionante a căror imaginație oscilează dela entuziasm la melancolie și la cari pasiunea se preface în lirism, se găsesc în literatura veacului al 18-lea, în literatura dela 1760, odată cu apariția scrierei Nouvelle Héloïse. La romantici se găsește o tendință spre entuziasm; dâșii sunt apoloșiții pasiunilor. Diderot zicea: „Tot ceea ce pasiunea inspiră, eu iert“.

III) *Influența engleză*. — Literatura romantică a fost foarte mult influențată de literatura engleză.

Nu insistăm asupra lui Richardson. Romanele sale sunt celebre, ele fură traduse în limba franceză de către cunoscutul l'abée Prévost.

Scrierile lui Richardson, ca Pamela, Clarisse Harlowe și altele produsă o adâncă impresie în literatura franceză.

Romanele acestui scriitor englez avură o mare înruiere asupra scrierii lui Rousseau și în special asupra lucrării „La nouvelle Héloïse“, asupra acestui roman de patimi care a fost și este așa de gustat.

Influența poemelor lui Ossian se obsearvă mult; aceste poeme aduceau ceva nou, aduceau o notă melancolică și învâluită de dulcea și frumoasa poezie scoțiană.

Și Ossian avă mare influență asupra divinului Lamartine.

Const. Al. Ionescu.

Mâncăm prea mult.

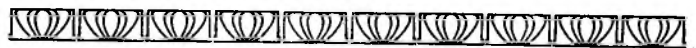
Mâncăm prea mult, exclamă un medic francez; luați un exemplu dela trapiști, adăogă el. Trapiștii mănâncă numai odată pe zi începând dela 14 septembrie până la prima sâmbătă a postului mare. Această masă o iau la ora 2 și jum. după amiază, pe când ei se scoală la 2 și jum. dimineața se roagă și lucrează până atunci. Trapiștii sunt din această pricină sănătoși. Cazuri de indigestie nu se întâmplă la ei. Mâncarea lor constă din pâine, cartofi, supă fără grăsime, legume. Cei sănătoși nu trebuie să mănânce carne, pește, unt și oue, untdelemnul poate fi întrebuințat numai la salată. Beutura obișnuită este mustul de miere. Desertul se compune din fructe crude sau ferte.

Acest fel de traiu nu scurtează viața de loc și contribuie a ține sănătos pe om, cu deosebire când trăește la țară. Podagra nu e cunoscută la trapiști, nici idoprica, nici peatra, nici cancerul, chiar epidemiile cele mai grozave s'au oprit la porțile mănăstirilor trapiște.

Părerea aceasta este generală și e confirmată de toți aceia cari au vizitat și studiat aceste mănăstiri în Alsacia, Belgia, Bosnia, și Africa de sud.

Trapiștii povestesc că persoane slabe ce intra în ordinul lor se însănătoșesc și devin oameni puternici. Fiecare medic experimentat va confirma, că multe boale provin din mâncare multă, iar nu din postire.

Celebrul predicator Bourdaloue s'a bucurat de o perfectă sănătate la adânci bătrânețe. Medicul l'a întrebat ce fel de viață duce. Mănânc numai odată pe zi, răspunse el. N'o spune nimănui, replică medicul, căci altfel noi nu vom avea clientelă.

Poezii populare.

— Din Bucovina. —

Fată mare de bogat!
Nu silă la măritat,
Ca floarea la scuturat:
Că floarea-a mai înflori odată,
Dar tu nu te mai faci fată.

Cine iubește și lasă,
N'ar ajunge-a-și face casă:
Că nici cucu n'are casă
Și nici vântu țară aleasă.
Aibă țara cucului
Și odichna vântului.

Puică de dragostea noastră
Au nflorit doi pomi pe coastă;
Au nflorit și n'au rodit,
Nu-i leac de nedespărțit.

Cucule cu pene multe
Nu cântă vara la munte.
Ean cobori încoaci la țară
Și cântă pe-o luncă rară
Va eși puicuța, afară,
Cu drag te va ascultă
Cucule cum vei cântă.
Cucule cu limba sfântă
Du-țe la puică și-i cântă.
Cântă-i într'un părau
Să-i treacă de dorul meu.

Culese de

Ilie Păsăilă.

SALON

Sesiunea gen. a Academiei Române.

Academia română se va întruni în sesiune generală în luna viitoare.

Acest mare act se aduce la cunoștința membrilor prin un circular mai călduros decât pân' acum, ceea ce prevestește că la ordinea zilei au să fie cestiuni importante, cari reclamă participarea tuturor.

Dorind din inimă ca cestiunile dela ordinea zilei să se resoalve spre bucurie generală, lăsăm să urmeze aici convocătorul:

ACADEMIA ROMÂNĂ București 1906 ian. 27.

Nr. II. 9362.

Scumpe și Domnule Coleg!

Conform dispozițiunii cuprinse în art. 7 al Statutelor Academiei, sesiunea generală din anul 1906 urmează a se începe în ziua de marți 28 februarie (13 martie) viitor printr'o ședință solemnă.

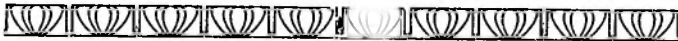
Aducându-Vă aminte această dispozițiune a Statutelor, avem onoare a Vă ruga a lua parte la lucrările sesiunii, în care se vor discuta și hotărâri cestiuni importante, cum vor fi între altele regulamentul acordării premiilor, unele modificări în regulile noastre și altele.

Ve rugăm cu multă insistență să ne onorați cu prezența Domniei Voastre chiar în ziua deschiderii sesiunii, căci, să nu Ve îndoitiți, noi cei de aici simțim o mare bucurie când ne întrunim cu toții laolaltă spre a discuta cestiuni culturale comune neamului nostru.

Primiți, Scumpe și Domnule Coleg, salutările noastre de colegială afecțiune.

Președintele
I. Kalinderu.

Secretarul general
D. Sturdza.

AMORUL.

Natura s'a îngrijit, ca ființele ce le cuprinde în sine, să-și aibă fiecare regulile sale proprii de viață; dar toate în compact să fie supuse unei reguli generale anumite, care să influințeze viața tuturor ființelor în așa măsură, precum una sau alta ființă trebuie să corespundă modului de subsistență pentru întreaga sa generațiune. Această regulă e *dorul* sau *iubirea de neam*. Fiecare ființă are datoria naturală a-și iubi neamul (specia) seu, față de aceasta a arăta alipire firească; dar soiuri deosebite se abat dela aceasta regulă, întru cât foarte puțin sau de loc nu efectează iubirea de neam, naturi deosebite. Așa diferitele soiuri de animale de casă și sălbatice, paseri, porci și tot felul de ființe din natură. Excepțiune face în cazul acesta omul, încât îi servește mintea, de a iubi și alte ființe pentru folosul, ce-l dau aceluia.

Omul înse pe lângă iubirea comună, sau de

neam, e mai înzestrat și cu un grad mai înalt al iubirii. Așa spre es. mama își iubește pruncul seu neîntrerupt până la moarte, și dorește în tot momentul a-l vedea, pe când alte ființe nu sunt supuse acestei reguli naturale.

Iubirea de grad mai înalt a omului se numește „amor”. Amorul în înțeles primit al cuvântului există numai între două persoane de sex diferit. Acest amor se începe la sexul feminin între împrejurări normale de regulă în al 14-15-16-lea an, — la bărbați înse în al 18-lea respective 19-lea an al etății. La ambele sexe înse poate urmă și cu mult mai târziu.

Începutul amorului e totdeauna o atragere, apoi amicitie intimă și se bazează pe instinctul intelectual. Dar acest instinct intelectual se gradează până la simțeminte. De aici provine că o amicitie intimă între două persoane de sex diferit nu poate să existe timp îndelungat, de oarece aceea sau trece în amor, sau se recește cu totul.

Amorul e de două soiuri: a) sentimental; b) intelectual.

1. Amorul sentimental condiționează aproape numai structura esteroară, forma estetică, și puțin dacă se bazează pe inteligență și cultura spirituală. Acest amor se poate numi și amor defectuos. Așa d. e. (dacă) cineva iubeste o persoană pentru ochii ei frumoși și plini de foc; pentru fața-i gingașă cu trăsăturile regulate; pentru părul bogat și coloarea-i plăcută; pentru corpul suleget și apucăturile-i istețe; dar de loc, sau numai fugitiv contează la conținut, la calitățile intelectuale și spirituale.

Acest amor provine repede și durează scurt și cu deosebire din incidentul căsătoriilor mai totdeauna e resbunător. Cauza e că acelea două persoane împreunate prin legătura amorului sentimental, înainte de căsătorie nu și-au cunoscut reciproc defectele intelectuale (și spirituale) și relațiunile vieții pe rând descoperindu-le toate, amorul (acesta) se schimbă în ură și în urmă în invidie. Aceste cazuri se repet foarte des.

2. Amorul intelectual este bazat pe simțemintele intelectuale (și calitățile spirituale) și aici esteriorul sau forma estetică se consideră de o a doua categorie. Acest amor condiționează totdeauna amicitie intimă, ca premisă și numai după cunoașterea pe deplin a calităților intelectuale și spirituale începe cu încetul a deveni amor, care pe urmă prinde atât de puternice rădăcini, în cât valurile primejdioase ale vieții omești nu sunt în stare să-l restorne nici odată.

Amorul se mai poate deosebi în *amor poetic și prozaic*. Baza acestora este structura nervilor. Căci acei inși la cari structura nervilor față de efectele evenimentelor din afară e mai violentă, mai iritațioasă, aceia totodată sunt mai avuți și în simțeminte; la din contră, acei indivizi, la cari structura nervilor primește mai cu greu influințele din afară, sunt mai puțin simțitori.

De aceea unii sunt în stare de a nebuni în delirul amorului lor, dacă se înșală în iubita lor. Aceștia devin apoi nervoși și li-se pare că e o mare nedreptate, ce se întâmplă cu ei și de continuu își acuză soartea. Starea lor sufletească e tot iritată și devin melancolici; nimic nu-i interesează ce se petrece în lumea esternă; nu văd altceva, decât universul lor intern, unde e plin de amărăciune și descurajare,

și zi și noapte tot la pierderea lor nesuferibilă cugetă. Ba unii merg atât de departe în desperarea lor, încât își caută mângăierea și ruperea torturilor prin scurta-rea vieții. Alții iarăși se dau beuturii și se desfrânează. — Acesta e amorul poetic și se razimă pe fantazie.

Amorul prozaic înseamnă nu influențează în așa măsură nervii; și nici rana câștigată prin pierdere nu e atât de sângeroasă. Lute se împacă cu soarta și se mulțămesc de grabă cu împrejurările între cari se află. Acele persoane, cari sunt provezute cu o așa structură de nervi, nu suferă sgușduri mari interne și sunt aplicate spre egoism. De regulă numai lumea materială e un ce, căruia se închină.

Sunt unele ființe personale, cari cu toate că aparțin amorului poetic, totuși inimii nu dau ascultare, ci se silesc a înneacă simțemintele intelectuale și locul lor se grăbesc a-l ocupa cu mintea. Aceste totdeauna își au un scop oareșcare și scopul acesta se referă la rang ori la înavușire. Aceste sunt persoanele cele mai de compătimit, căci de regulă după căsătoria lor, ce natural se face din interes, se simt nefericite. Starea favoritoare în care se află, nu le poate îndestula, deoarece în inima lor simțesc un gol, care nu-l pot suferi. Toată încercarea de a ascultă de minte e zădarnică și urmarea e, că convenind cu una sau cu alta persoană, pe care se cugetă a o pricepe, cad pradă amorului.

Amorul e un pod natural, peste care fiecare ființă omenească are de a trece mai repede sau mai încet, mai ușor sau mai cu greu; pentru aceea toți aceia se amăgesc, cari cugetă, că nici odată și nici cum nu au de a-l trece.

Nicolae Bozga.

L I T E R A T U R Ă.

Roadele milci creștinești. Dl dr. Elie Dăianu, distinsul protopop gr.-cat. al Clujului, a scos la lumină în Aiud sub titlul din capul acestor rânduri, un volum prețios, care conține așezăminte noue de îndreptare morală, de Teodor Câmpianu. Cartea, ne spune dl editor în prefața intitulată „Cuvântul editorului“, ese dintr'o temuiță și cuprinsul ei s'a publicat mai întâiu ungurește, deș s'a scris în românește. După ce s'a început tipărirea traducerii ungurești, autorul închis a simțit o adevărată durere, că originalul lucrării sale nu-l poate publică, pe când traducerea ese la lumină. Și s'a adresat la dl Dăianu, care îndată ce a cunoscut cuprinsul cărții, a luat cu drag asupra sa sarcina de a netezi și a-i deschide calea publicității. Astfel a apărut lucrarea în românește, tot la Aiud, editată de dl protopop dr. Elie Dăianu. Este o carte vrednică de cetit. Prețul 3 cor. și 30 fileri potro; penrtu România 4 lei. De vânzare la redacția »Revașului« în Cluj.

Carte bisericească Dl D. Voniga preot gr. or. în Ghiroc, care a publicat doue scrieri de literatură bisericească, va scoate încurând o nouă carte despre „Omiletică“ sau Studiul oratoriei bisercești. Cartea va costă 4 coroane, prin abonament 3 cor.

Foi și reviste noue. *Lucrul* se numește o nouă foaie economică literară, care a început să apară la Caransebeș, de doue ori într'o lună sub redacțiunea dlui profesor Iosif Balan; prețul de abona-

ment pe an patru coroane. — *Revista Poporului Român*, organ al intereselor generale ale poporului apare odată pe lună sub direcțiunea dlui Grigore Gh. Soltuzu în Lozna-Dorohoi. — *Nirvana*, revista literară, a apărut la Craiova odată pe lună, sub redacțiunea dlui Demetriu Marcu, care singur scrie mai toată revista.

Glume. Dl Romul Bortoș (Don Ramiro) a publicat în Budapesta tipografia „Poporului Român“ un volum de „Glume“ în proză și în versuri, menite mai cu seamă pentru cetitorii din popor. Prețul 1 coroană, porto 10 fileri.

T E A T R U Ș I M U Z I C Ă.

Concert în Arad. Tinerimea română din Arad și împrejurime va aranjă la 22 februarie n. concert în sala dela „Ipartestület“ cu concursul artistului Dumitru Popovici, al doamnei Lucia Cosma și al domnișoarelor Melania Brendușianu și Leontina Pop. Concertul se va da în folosul școalei civile de fete din Arad. După concert urmează dans.

Concert în Brașov. Reuniunea română de cântări din Brașov a dat marți la 13 februarie n. concert în sala Redutei orașului. Programa: 1. F. Mendelssohn. Prima zi de primăvară, cor mixt: a. Presimț de primăvară; b. Viorica; c. Sărbarea primăverei. 2. Trei cântece pentru o voce sopran cu acompaniare de pian: a) Edv. Grieg: Sub rose. b) Edv. Grieg: Eu te iubesc. c. G. Dima: Scii tu mândro. 3. Două cântări religioase pentru cor mixt: a. M. Anastasescu: Cu noi este Dumnezeu; b. Eus. Mandyczewski: Tatăl nostru. 4. Două cântări pentru o voce de mezzo-sopran cu acompaniare de piano: a. M. Bruch, Aria Penelopei din „Odiseu“; b. G. Dima: Sub fereastra mândrei mele. 6. Trei cântări pentru cor mixt. a. Nunta din Cana Galilei (colindă); b. F. Gevaert: Pastorita. c. F. Sevaert Noel (cântec de Crăciun). 6. G. Dima. Trei cântece populare slovăcești penrtu cor mixt: a. Nu m'ar arde dorul. b. Aniëka, Cărăușul

Sedință festivă în Arad. Tinerimea institutului ped. teol. din Arad a aranjat în onoarea P. S. Sale domnului episcop diecesan Ioan I. Papp în sala festivă a institutului „ședință festivă“ la 12 feb. la orele 4 p. m a. c. cu următorul program: 1. I. Vorobchievici: O prea sfântă, cor; 2. Petru Marșeu, preș. societăți: Cuvânt de deschidere; 3 Oct. Goga: Dela noi, decl. de Nestor Blaga, teol. cursul II.; 4 Petru Marșeu, teol. curs. III.: Chemarea preotului, disertație; 5. Flechtenmacher-Popoviciu: Pribeagul, cor; 6. T. Speranța: Căii Țiganului, decl. de Ioan Suci, teol. c. I.; 7. I. Murășan: Al III-lea mic potpuriu exec. de orchestra soc.; 8. Vasile Pop: Hypodrom, monolog predat de Petru Coroi, ped. c. III.

Concert și teatru românesc în Vârșeț. Tinerimea română din Vârșeț și împrejurime a dat în Vârșeț în 21 ianuarie n. o serată muzicală teatrală, care a reușit foarte bine. Corul a cântat „Ceasul reu“ de Vorobchievici; apoi „Quadriile“ de Porumbescu cu mare succes. Dșoara Sidonia Corcea a executat pe pian „Rapsodia românească“ în mijlocul entuziasmului general. Tot astfel a reușit și dșoara Aurelia Murariu care a cântat un fragment din „Fürst von Kaukasus“. Dl Aurel Schiopu a produs mult ris cu „Herșcu Boccegiu“, de Alexandri. Dl George Popovici, învățător în Vlaicoveț a recitat monologul „Barbu lăutarul“ de

V. Alexandri, aplaudat cu entuziasm. În fine s'a jucat „Creditorii“ comedie într'un act de V. Alecsandri. A făcut mare efect copilă de 6 ani, Miți, fiica preotului Popovici din St. Ianoș, care a declamat în pauză în costum național poezia „Limba noastră“.

Concert și teatru în Șeitin. Corul vocal al bisericii gr.-cat. rom. din Șeitin, sub conducerea învățătorului Alesandru Chira, va da la 18 februarie n. concert de coruri, după care se va jucă „Sărăcie lucie“ comedie populară cu cântece într'un act de Iosif Vulcan, în care piesă se vor cântă două septete coruri mixte. După teatru dans.

Reprezentății teatrale la expoziția din București. Cu ocaziunea serbărilor expoziției universale care se va deschide la vară în București, se vor da și reprezentații teatrale. Comitetul aranjator s'a constituit astfel: president general Bengescu Dabija; membri: Al. Davila, I. Sterian, Leon Ghica și A. Rosetti. Secretar Radu Văcărescu.

Societatea de lectură Ioan Popasu a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș a aranjat la 2/15 februarie o ședință publică cu următorul program: 1) „Dorul înstrăinatului“ de Al. Flechtenmacher, exec. de corul societății. 2) „Filosofia poporului român“ disertație de Constantin Bălean cl. c. III. 3) „Nunta țărănească“, potpourri național de L. Wiest, esec. de orchestra societății. 4) „Hodja Murad Pașa“ de Vasile Alecsandri, pred. de I. Toader cl. c. I. 5) a) „Frunză verde de sub punte“, doină fixată și armon. de A. Sequens; b) „La fântână sub răzor“ cântare pop. armonisată de S. Bena, esec. de corul societății. 6) „Baladă“ solo de violină cu acomp. de pian de C. Porumbescu, exec. de Cornel Jurca cl. c. III. 7) „Țiganul în căruță“, dialog de D. Suciuc, pred. de George Șacășan ped. c. IV. și Pavel Magdescu cl. c. III. 8) „Marșul Transilvaniei“ de I. Mureșianu, esec. de orchestra societății.

Reprezentăție teatrală în Almașul-de-mijloc. Inteligența română din Almașul-de-mijloc a dat joi la 2/15 februarie o serată teatrală. S'a jucat „Ruga dela Chisetu“ comedie populară cu cântece și joc, în 3 acte, de Iosif Vulcan. Cântările au fost executate de corul școlarilor de acolo și de al plugarilor din Almașul-mic. După teatru s'a dansat Călușerul.

Reprezentății teatrale în Șoimuș. Corul vocal din Șoimuș sub conducerea învățătorului Basiliu Baciuc, a reprezentat a doua zi de Crăciun piesa „Întoarcerea păgânului“ după A. Opitz prelucrată de I. Baciuc. A treia zi de Crăciun s'a reprezentat pentru a doua oară piesa „Resplata păcatului“ de acelaș autor prelucrată tot de I. Baciuc. În seara de anul nou s'a jucat a doua oară „Întoarcerea păgânului“ și „Ce face dracu“ piesă într-un act de T. Speranță.

Teatru școlar. Corpul învățătoresc din Gurariului a aranjat la serbătoarea Trei sfinți serată declamatorică-teatrală, care s'a încheiat cu reprezentarea prietri „Geloșii“ comedie într'un act de Moșu.

Serată muzicală teatrală în Fofeldea. Învățătorii A. Manuil și I. Banda din Fofeldea au aranjat acolo la 15/28 ianuarie o serată muzicală. Elevii și elevele de școală au executat cântece, contoneta „Șoldan viteazual“ și comedie „Cinel cinel“. Ambele de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Satu-mic. Reuniunea română de cântări și muzică din Satu-mic a dat la 12 februarie n., sub conducerea învățătorului George Sârbu,

concert de coruri; după care s'a reprezentat „Herșcu boccejul“ monolog de V. Alecsandri și „Nunta țărănească“ tablou național într'un act tot de V. Alecsandri.

Concert și teatru în Sângeorgiul-român. Reuniunea de cetire și cântări din Sângeorgiul-român, Bistrița-Năseud, a dat la 12 februarie concert de coruri între cari s'a jucat „Agachi Flutur“ comedie cu cântece în 3 acte de V. Alecsandri.

Serată muzicală teatrală în Marped. Tinerimea poporului din Marped, comitetul Sibiiu, a dat acolo la 8/21 ianuarie o producțiune cu coruri, mai jucând și pieșele „Țiganul în căruță“ de E. Suciuc, și „Arvinse și Pepe ea“ de V. Alecsandri. Diletanții au fost feciori și fete din popor, instruați de părintele Florian Bologa, dimpreună cu învățătorul G. Banciu.

Teatru în Teiuș. Corul plugarilor români din Mihail, sub conducerea învățătorului Ilie Mihaiu, a dat în Teiuș în 26 ianuarie o petrecere însoțită de reprezentație teatrală. S'a jucat piesa teatrală „Ruga dela Chisetu“ de Iosif Vulcan. Diletanții au jucat atât de bine, că succesul a fost complet. S'au încassat peste 600 de coroane.

Concert și teatru în Roman-Petre. Corul vocal bisericesc-lumesc din Roman-Petre aranjează la 5/18 februarie concert de coruri, după care se va jucă „Cinel-cinel“ comedie într'un act de Alecsandri. După teatru dans.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Dela gimnaziul din Brad. Direcțiunea gimnaziului din Brad a adresat direcțiunilor institutelor românești de credit și de economii un apel, rugându-le să contribuie la sporirea fondului „masa studenților“ dela acel gimnaziu, având speranța că acuș va trebui să se sfințească un modest locaș, în care să se dea elevilor sermani, dar vrednici, din popor și inteligență, afară de prânzul gratuit și o îngrijire morală și socială mai aleasă. Urâm din inimă ca apelul acesta să aibă rezultatul dorit.

Curs de limba română pentru funcționari. Dl. D. Voniga ne aduce în „Controla“ din Timișoara surprinzătoarea informațiune, că dl. Ioanovich, vicecomitele comitatului Timiș, a dispus deschiderea și începerea unui curs de limba română pentru funcționarii dela comitat, doritori de a învăță românește. Cursul de limba română, ne spune dl. Voniga, proiectat de-o dată pe 5 luni, s'a și deschis și acolo vre-o 40 de funcționari comitatenzi ascultă cu interes și cu dor d'a învăță propunerile de gramatică și de limbă română ale dlui A. Mihuța, zelosul profesor invitat anume de însuș vicecomitele.

Promoțiuni. Dl. Augustin Boroș din Selagiu, dl. Constantin Moga și dl. Ioan Jarda au fost promovați la universitatea din Cluj doctori în științele juridice.

Român distins la medicină în Paris. Aflăm din „Voința Națională“ că printre tezele recompensate anul acesta de facultatea de medicină din Paris și cari au obținut cea mai mare medalie este și teza dlui dr. G. I. Săbăreanu din România, fost intern al spitalelor din Paris și membru titular al societății franceze de dermatologie.

C E E N O U ?

Himen. Dl. dr. *Nestor Porumb*, candidat de avocat și dsoara *Emilia Avramescu* s'au cununat în duminica trecută în Lugoj. — Dl. Ioan I. Jenea și dsoara *Ana Bârboiu* s'au cununat joi 15 în februarie în Lugoj. — Dl. *Nicolaie Ivan* învățător și dsoara *Paraschiva Suciu* s'au cununat la 11 februarie n. în Dobârca. — Dl. *Octavian N. Feier*, candidat de preot în Pleșcuța s'a logodit cu dsoara *Iuliana Caracioni* în Iosășel. — Dl. *Adrian Filip* și dsoara *Aurora Leuca* se vor cunună la 19 februarie n. în Pâncota.

Conferențe literare în Sibiu. Despărțământul Sibiului al Asociațiunii desvoaltă și anul acesta un zel de model, aranjând și acum un ciclu de conferențe literare publice, cari se vor ținea în palatul național. Prima s'a anunțat pentru eri joi 2/15 februarie, cu discursul dlui profesor seminarial dr. I. Lupas: „Un capitol din istoria jurnalisticeii române ardelenă“.

Decreșterea Românilor în Moldova. Cetim în »Cronica« din București, că la expoziția națională care se va ținea anul acesta la București, ministerul Domeniilor va expune și o interesantă statistică privitoare la mișcarea populațiunii din țeară în cei din urmă 40 de ani. O parte însemnată din acea statistică, întocmită de dl Gomoiu, arată că populațiunea română din Moldova a descrescut mult, pe când cea străină a crescut. Așă, populațiunea română din comunele urbane a descrescut cu 30.000 de suflete, pe când cea izraelită a crescut în cei din urmă 40 de ani cu 61 mii suflete.

Baluri românești. La *Caransebeș* Societatea română de lectură va da la 11/24 februarie petrecere cu dans în localul otelului „Pomul verde“. — În *Timișoara-Fabric* se va da la 8/21 februarie bal român în sala berăriei, în folosul școalelor gr. or. române din

suburbiul Fabric. — La *Deva* tinerimea română a aranjat la 1/14 februarie petrecere cu dans, cu prilejul dunnării generale a reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei.

Reuniunea femeilor gr. cat. romane din Blaj își va ținea adunarea generală la 25 februarie n. la oarele 3 după amiază, în localul casinei române.

Misiune din Budapesta la București: »Tel. Rom.« află că muzeul național ungar din Budapesta a trimis pe dl Eugen Zászlo, asistent bibliotecar la biblioteca regnicolară »Széchenyi« aparținător aceluiaș muzeu, ca să studieze manuscrisele și cărțile vechi românești din bibliotecile și arhivele publice din București. Dl Eugen Zászlo, care — precum știm noi — e român, va petrece vr'o 10-14 zile la București.

Au murit: V. Colonelul în penziune *I. Mărginean* la Arad în 6 februarie n., adormitul a fost Român de model, care s'a bucurat de stimă și iubire generală; deși gr. cat., la înmormântare a cântat corul seminarial gr. or. sub conducerea profesorului Trif Lugojan; — *Catinca Cepeș* n. Morariu, în Făgăraș, la 21 ianuarie, în etate de 85 ani; — *Dimitrie Bercian*, comerciant în Mehadica, în Meran, la 7 februarie, în etate de 26 ani. — *Ioan Imbuzan*, funcționar în penziune, în Candia, la 9 februarie, în etate de 66 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dum. Lăsat. de carne, gl. 2 sft. 7.

Ziua sep.	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Duminică	5 Mucența Agatia	18 Flavian
Luni	6 Cuv. Păr. Vuc. Ep.	19 Conrad
Marți	7 Părintele Parteniu	20 Eleuteiu
Mercuri	8 M. Muc. T. Straț.	21 Eleonora
Joi	9 Mucenicul Nichifor	22 Petru C.
Vineri	10 S. M. M. Haralamp.	23 Eberhard
Sâmbătă	11 S. M. Muc. Vlasiu	24 Matias Ap.

Proprietar, redactor respunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (Strada Aldás nr. 14/296 b).

„BIHOREANA“

Institut de credit și economii societate pe acții.

CENTRALA ÎN ORADEA-MARE.

— FILIALA ÎN TINCA. —

CAPITAL SOCIAL 600.000 cor.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de $4\frac{1}{2}\%$. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești).
4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.
7. Ingrijește afaceri economice și toffelul de afaceri de bancă.

1-12.

DIRECȚIUNEA.